

Chopin som sigøyner

KLASSISK-CD

NILS HENRIK ASHEIM:

«Mazurka – remaking Chopin»

Nils Henrik Asheim,
klaver,
Gjertruds Gypsy

Ochestra. Utgitt på Lawo.

Arnfinn Bø-Rygg tekst

 Dette er Asheim på sitt beste. Jeg kan ikke huske noe fra Asheims hånd som har et slikt sug og er så eksplosivt siden orgelplaten Engleskyts. Asheim gjør med Chopin slik andre samtidskomponister har gjort med for eksempel Schubert og Schumann:

Han legger et tidens slør over et utvalg Chopins mazurkaer, lar dem bli en etterklang gjennom århundrene, ved å tilføre nye klanger, repeterer motiver; eller la dem gå i oppløsning, la en tone svinge så lenge at den forsvinner ut i galaksene, eller la en trille holdes så lenge av hele ensemblet at det lyder som en katastrofeakkord.

En egen virkning oppstår når klaveret går over i eller spiller samtidig med cimbalomet (hakkbrettet).

UT AV SALONGEN: Og ikke minst: Asheim trekker Chopin ut av salongene i Paris på 1800-tallet og setter mazurka-dansen inn i en sentraleuropeisk kontekst. Og hva er mer sentraleuropeisk enn sigøynerorkesteret?

Med den typiske besetning på

to fioliner, cimbalom og klarinett, eventuelt forsterket med akkordion, cello og kontrabass som her i Gjertruds Gypsy Orchestra, blir temaene (i klarinett og fiolin) enda mer melankolske enn på klaver, det rytmiske blir enda mer fjærende, samtidig med at sigøynerorkesterets typisk intenst sugende klang drar oss inn i musikkens tryllekrets eller med i dragsuget. Brutalt blir de rytmiske akkordene på slutten av fiss-moll-mazurkaen til piskeslag (spor 7), eller rytmen slås tørt an og trampes slik at det ligner en dødsdans (spor 2). Med trompetfiolinen som bærende melodisk instrument i g-moll-mazurkaen (op.24) er vi langt nede på Balkan.

FANTASIFULL: Man kan noen ganger være uenig med Asheim når det gjelder den karakteren han tillegger den enkelte mazurka. Men Asheim er idérisk og fantasifull i sin måte å ta den enkleste mazurkaen på (i alt 12), også der de forvrenses og blir til noe helt annet enn slik Chopin tenkte dem.

Uansett, det er en «Hommage à Chopin» det her er tale om, nå i Chopin-året. Det eksperimenterende samarbeidet med Gjertruds sigøynerorkester er det all grunn til å merke seg. Også hvor idiomatisk og autentisk dette orkesteret er i stand til å spille. Bare sammenlign med sigøynerorkestre i Budapest eller Heviz neste gang du er på kurbadopp hold!

